

PERSMEDEDELING

OPDRACHTHOUDER COÖRDINATIE AANPAK PFAS-VERONTREINIGING
VOOR DE VLAAMSE REGERING, KARL VRANCKEN

16 december 2022

PFAS-OPDRACHTHOUDER RONDT CRISIS AF MET 50 CONCRETE ACTIES IN NIEUW PFAS-ACTIEPLAN BEDRIJVEN MOETEN VERANTWOORDELIJKHEID OPNEMEN VOOR PRODUCTEN DIE ZE IN DE MARKT ZETTEN

- **Eindrapport PFAS-opdrachthouder benadrukt belang circulair systeem**
- **Vlaamse overheid klaar om door te schakelen naar breder beleid rond zeer zorgwekkende stoffen**
- **Nieuw normenkader voor PFAS in bodem- en grondwatersanering**

Negentien maanden nadat de Vlaamse regering hem aanstelde, legt PFAS-opdrachthouder Karl Vrancken zijn eindrapport neer. Daarin pleit hij ervoor om dringend werk te maken van een allesomvattende, circulaire systeemaanpak die in alle stappen rekening houdt met PFAS. “In het circulaire systeem moeten veilige afvoerpunten, of ‘safe sinks’ komen voor de verontreinigde of schadelijke componenten. Zo zorgen we ervoor dat PFAS niet ongecontroleerd in materialen en in het systeem blijft circuleren. Tegelijk moeten we vermijden in een tunnelvisie terecht te komen waarbij het verwijderen van PFAS uit ons milieu net zou zorgen voor negatieve neveneffecten op het milieu” zegt Vrancken.

De PFAS-crisis liet zich voelen op verschillende niveaus. In Zwijndrecht bestond een heel concrete en dringende nood aan oplossingen. De productie bij 3M voor een belangrijk deel stopzetten en de emissies terugdringen was een eerste belangrijke stap. Het opstarten van het saneringsproces was een andere. En tegelijk is het Oosterweelproject grondig herdacht zodat saneren, werken en gezondheid beschermen in een veel beter evenwicht naast elkaar kunnen bestaan.

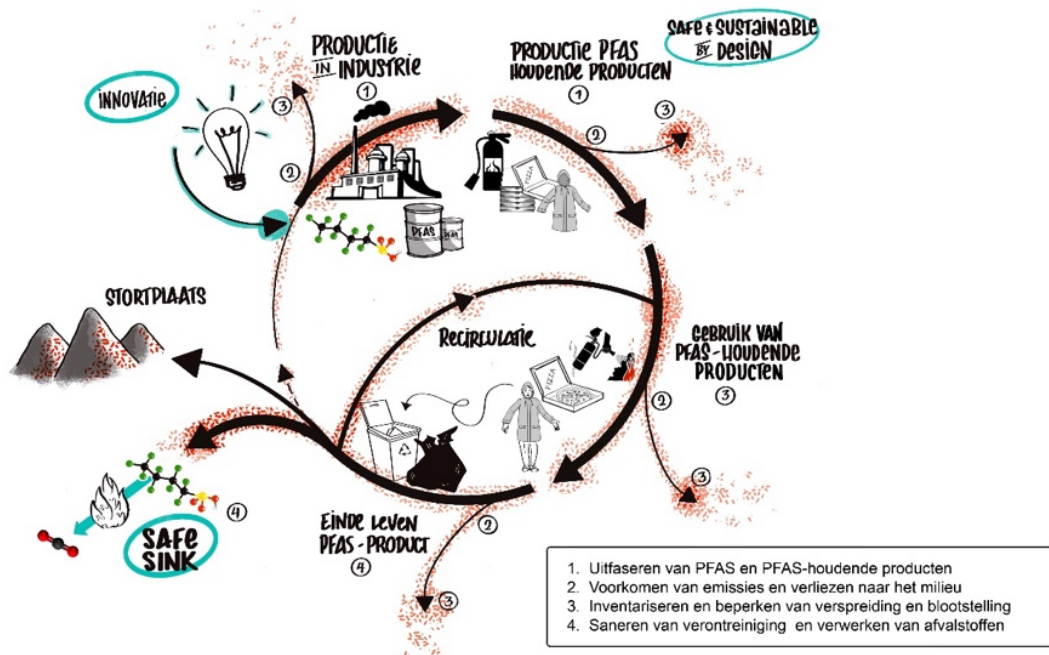
Op het Vlaamse niveau is het nieuwe normenkader voor sanering en grondverzet een echte mijlpaal. Tegelijk is binnen de Vlaamse overheid met het PFAS-Actieplan werk gemaakt van een gemeenschappelijke visie en strategie rond de aanpak van PFAS, om die later door te trekken naar andere zeer zorgwekkende stoffen.

En op niveau van het algemeen belang heeft Vlaanderen door de brede kennisontwikkeling van de voorbije maanden een bijzonder prominente plek ingenomen in het Europese debat rond uitfasering en vervanging van PFAS. Daarmee is ook een belangrijk signaal gegeven aan de industrie: het is nu aan hen om werk te maken van alternatieven voor PFAS in het productieproces en van PFAS-vrije producten.

Circulariteit met aandacht voor impact van persistente chemicaliën

Binnen circulaire systemen vormen de blootstellings- en gezondheidseffecten van materialen een grote uitdaging voor onze bedrijven. Karl Vrancken: “Bedrijven moeten zich bewust zijn van de chemicaliën die ze gebruiken en het effect dat deze hebben op de gebruikers van hun producten. Ze moeten niet wachten op regelgeving of verplichtingen vanuit de overheid. Het idee dat een producent een product op de markt kan brengen en zich er vervolgens niks van moet aantrekken wat ermee gebeurt in de maatschappij, moeten we echt achterlaten. Het PFAS-actieplan biedt handvaten om belangrijke en noodzakelijke stappen te zetten. Maar er is zeker nog veel werk om de industrie te activeren.”

Al vraagt die benadering ook om een haalbaar en realistisch kader, benadrukt de PFAS-opdrachthouder. “Als we normen enkel vastleggen op basis van toxicologische criteria moeten bedrijven mogelijk maatregelen nemen die aan de technische of economische haalbaarheid grenzen of ze overschrijden. We moeten daarom ook rekening houden met mogelijke neveneffecten zoals een hogere CO₂-uitstoot, een hoger energieverbruik, minder materiaalrecyclage. Zeker als de meerwaarde erg beperkt is, als de echte milieuwinst minimaal is en er nauwelijks effecten op het verkleinen van gezondheidsrisico's zijn. Met andere woorden we moeten erover waken dat de balans tussen technische/economische haalbaarheid en maximale bescherming van het milieu in evenwicht is.”

Op die manier moet PFAS zijn plaats krijgen binnen een circulair systeem, op voorwaarde dat dat gekoppeld gaat met een systemisch beleid dat ingrijpt op de verschillende stappen in de productie- en consumptiecyclus. De doelstelling hierbij blijft om de impact op milieu en gezondheid maximaal te beperken. Dat beleid bestaat uit 4 invalshoeken:

1. Het uitfasen van PFAS en PFAS-houdende producten;
2. Het voorkomen of beperken van emissies en verliezen van PFAS naar het milieu;
3. Het inventariseren en minimaliseren van de verspreiding van de verontreiniging en de blootstelling van de bevolking, fauna en flora;
4. Het saneren van verontreinigde locaties en de behandeling of verwijdering van afvalstoffen.

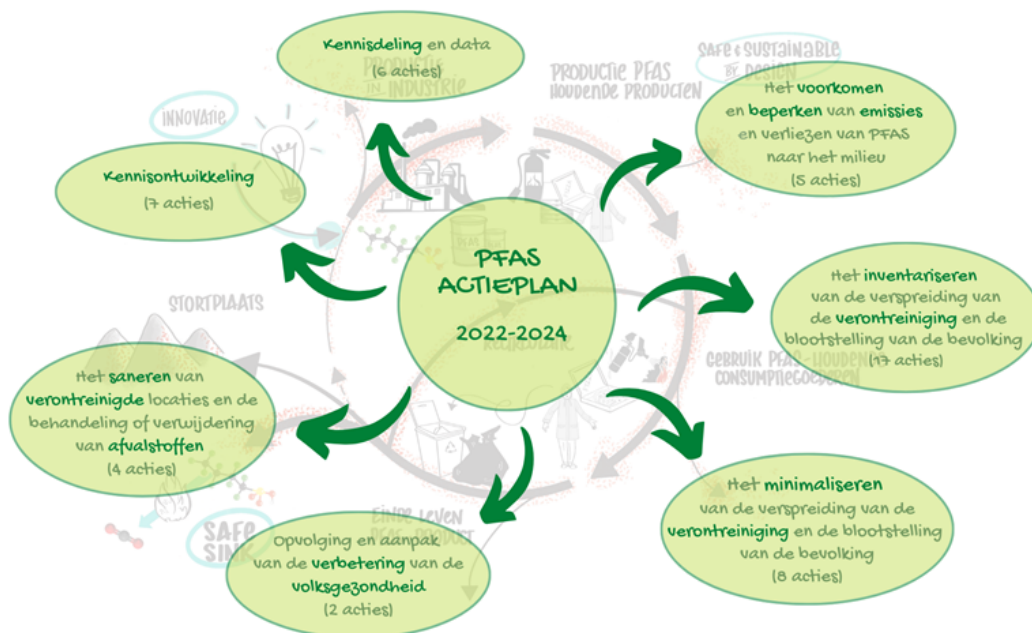
Nieuw normenkader voor PFAS

De Vlaamse regering keurde ook een nieuw normenkader goed voor PFAS in bodem- en grondwatersanering. In een volgende stap gaat dit normenkader in openbaar onderzoek, waarbij het wordt voorgelegd aan de Mineraad en de SERV.

Dit kader geeft nieuwe toetsingswaarden om te bepalen of grond wel of niet als vervuild beschouwd moet worden. Voor het hergebruik van uitgegraven grond bepaalt het kader welke kwaliteit de uitgegraven grond moet hebben om elders opnieuw zonder beperkingen te kunnen gebruiken. De normen voor hergebruik in bouwwerken zijn gebaseerd op de mate waarin PFAS uitlooft naar het grondwater en niet meer op de aanwezige PFAS-concentratie in de bodem.

PFAS-Actieplan

De Vlaamse overheid had al in 2019 een PFAS-Actieplan. De acute PFAS-crisis in 2021 en de ervaringen en de kennis die in de voorbije maanden zijn opgedaan, en de betere aanpak en werking rond PFAS binnen de administraties, zorgden voor een noodzakelijke revisie van dit plan.

Het plan omvat 50 concrete acties rond opvolging en aanpak van de verbetering van de volksgezondheid, kennisontwikkeling en kennisdeling.

Bovendien moet het vernieuwde PFAS-Actieplan een opstap zijn voor een bredere beleidsaanpak van de familie zeer zorgwekkende stoffen (ZZS). Dit zijn (chemische) stoffen die gekenmerkt worden door hun persistentie, mobiliteit, en toxiciteit. Denk bijvoorbeeld aan pesticiden, brandvertragers of weekmakers die mogelijk een gelijkaardige impact als PFAS hebben op mens en milieu.

Daarom maakt de Vlaamse overheid nu al werk van beleidsinitiatieven rond ZZS. In lijn met de aanbeveling van de Parlementaire Onderzoekscommissie wil de Vlaamse overheid komen tot een geïntegreerde langetermijnvisie op een Vlaams beleid rond zeer zorgwekkende stoffen, gedragen vanuit een Hub Zeer Zorgwekkende Stoffen.

De cirkel rond?

PFAS-opdrachthouder Karl Vrancken besluit: “De PFAS-opdracht is ten einde maar de PFAS-cirkel is nog niet rond. Er blijven grote uitdagingen om de productie, het gebruik en de verwijdering van PFAS-houdende producten duurzaam te beheren met oog voor de gezondheid van de natuur en de mens. De grote stappen voorwaarts die we het voorbije anderhalf jaar hebben gezet, met inzet van vele stakeholders, hebben gezorgd voor een afbuiging van het traject. We hebben de bocht ingezet naar een duurzamer beleid rond zeer zorgwekkende stoffen. Ik heb er alle vertrouwen in dat de Vlaamse overheid, aangestuurd door de vele experts en in nauwe samenwerking met de wetenschap, dit traject richting een model met (meer) duurzame productie en duurzame consumptie gestaag en met ambitie verderzet.”

Contact (enkel voor pers):

Karl Vrancken

Opdrachthouder coördinatie aanpak PFAS-verontreiniging

E.: karl.vrancken@vlaanderen.be

M.: +32 479 97 90 41